

AZ E-MOBILITÁS SZERELÉSTECHNOLÓGIAI KIHÍVÁSAI

DR. MOLNÁR LÁSZLÓ MILÁN
ROBERT BOSCH KFT.

Az e-mobilitás szereléstechológiai kihívásai

Tartalom

- ▶ Bevezetés:
  - ▶ Az elektromos hajtások kategóriái
  - ▶ A szereléstechológiai kihívások sokrétősége – a terhelések szempontjából
  - ▶ A szereléstechológia elhelyezése a megbízhatóság V-modelljében
- ▶ Esettanulmány: megbízható forrasztott kötés a fékenergiavisszanyerő rendszerben
  - ▶ Passzív komponens esetében: MLCC
  - ▶ Aktív komponens esetében: MOSFET

Az e-mobilitás szereléstechológiai kihívásai

A termék és az elektronikus/mechanikai kötés megbízhatósága

- ▶ A megbízhatóság = a termék a
  - ▶ Funkcióit maradéktalanul betölti
  - ▶ A megadott terhelések alatt,
  - ▶ A megadott üzemeltetési időben,
  - ▶ A megadott valószínűséggel.

A hibát a funkciótól való eltérés definiálja (hibakritérium)

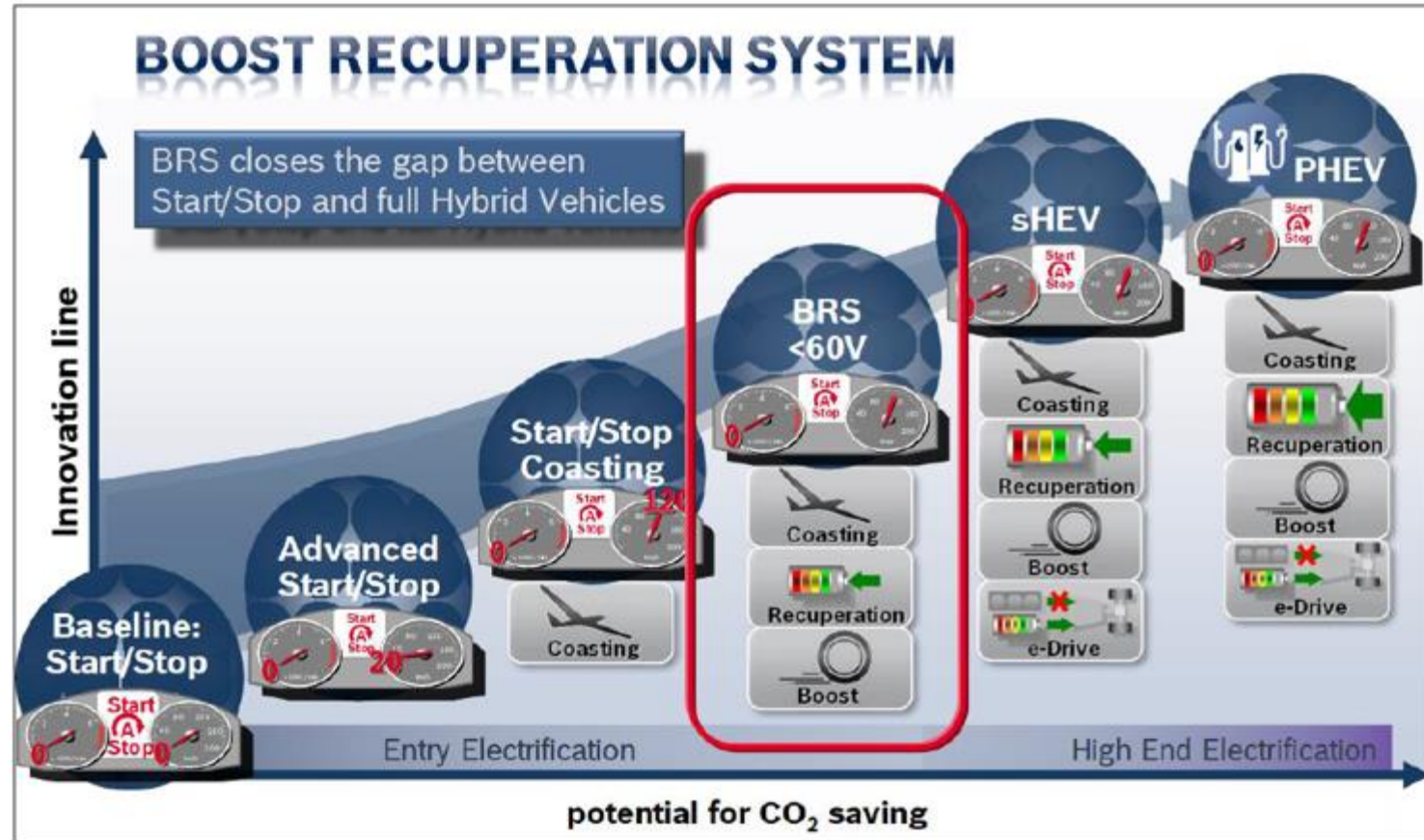
Részben vagy egészben elektromos gépjárműnél:

- ▶ **A funkció** kibővül a nagy elektromos teljesítmény kezelésével (pl. inverterek, hűtés)
- ▶ **Terhelés:** jelentősen megváltozik, elsősorban a termikus, és termomechanikus
- ▶ **Üzemeltetési idő:** a kb. 10.000 óra helyett 40.000 óra (töltési periódus is üzemeltetés!)

A változás mértéke attól függ, hogy az elektromos hajtások melyik evolúciós lépcsőjéről van szó.

Az e-mobilitás szereléstechológiai kihívásai

Az autóiipari e-mobilitás evolúciója

Full electrical

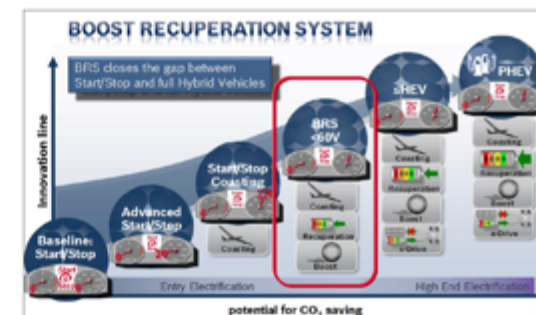

Az e-mobilitás szereléstechológiai kihívásai

Az autóiipari e-mobilitás evolúciója

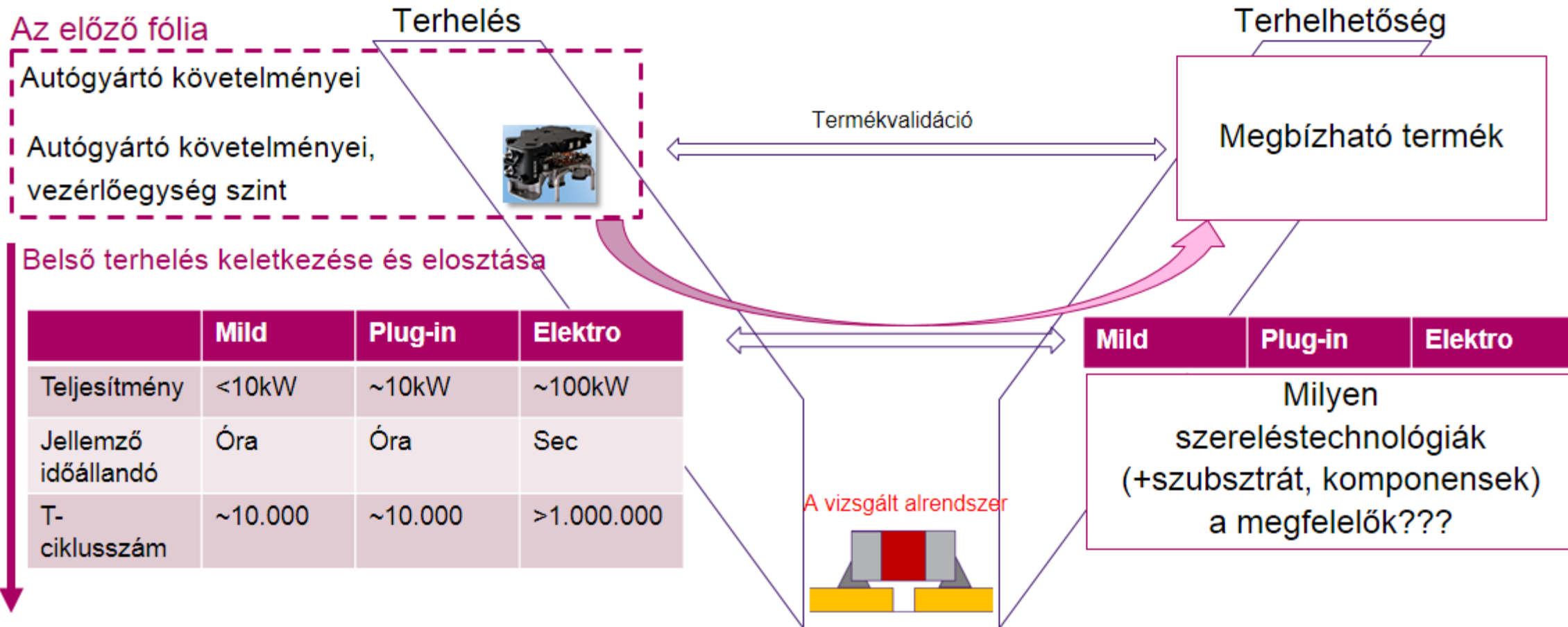
- Motortéri beépítés esetében a különböző evolúciós lépcsők követelményei közötti kvalitatív eltérés a vezérlőegységre kívülről ható terhelések szempontjából:

„Külső” terhelés	„Mild” hibrid	Plug-in hibrid	Teljesen elektromos
Üzemidő	Kb. 10000 óra (vezetés)	Kb. 10000 óra (vezetés) + Kb. 30000 óra (töltés)	Kb. 10000 óra (vezetés) + Kb. 30000 óra (töltés)
Meghatározó termikus terhelés	Jármű környezete + Belső égésű motor hulladékhője	Jármű környezete + Belső égésű motor hulladékhője	Jármű környezete
Termo-mechanikus terhelés	Időálló: néhány óra Hőmérséklet-emelkedés: 80°C – 160°C	Időálló: néhány óra Hőmérséklet-emelkedés: 80°C – 160°C	Időálló: néhány óra Hőmérséklet-emelkedés: <50°C
Mechanikai terhelés	Hajtás alternáló mozgása + külső mechanikai gerjesztés	Hajtás alternáló mozgása + külső mechanikai gerjesztés	Külső mechanikai gerjesztés
...	...	...	...

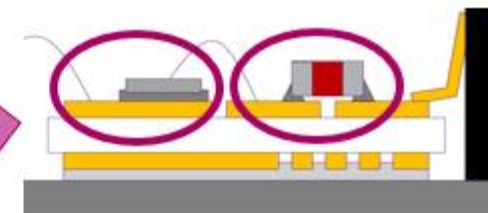
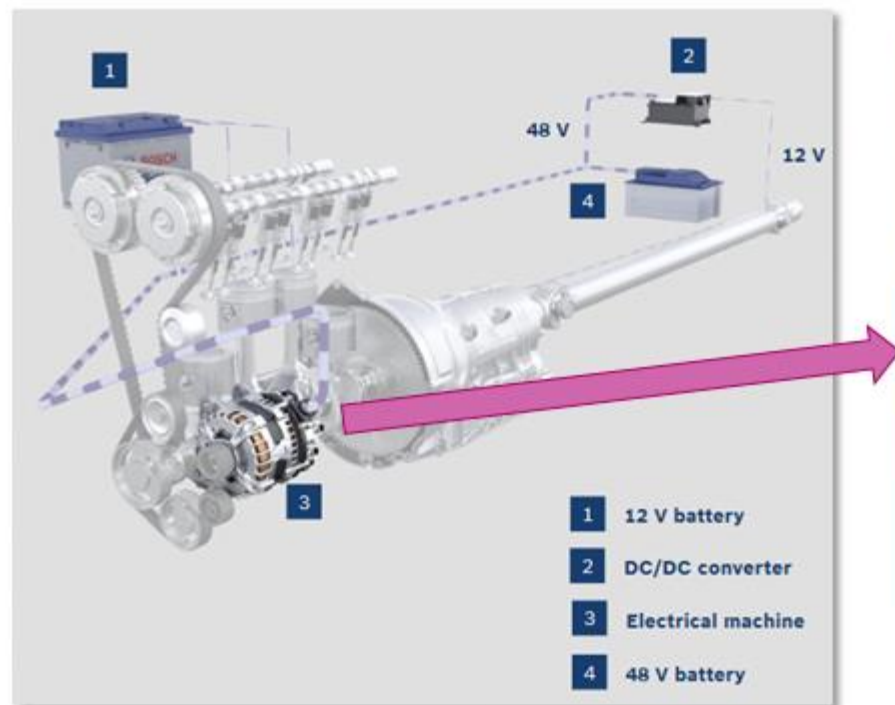
Az e-mobilitás szereléstechológiai kihívásai

A megbízhatóság V-modellje

Az e-mobilitás szereléstechológiai kihívásai

Belépő hibridhajtás: Fékenergia-visszanyerés és „boost” rendszer

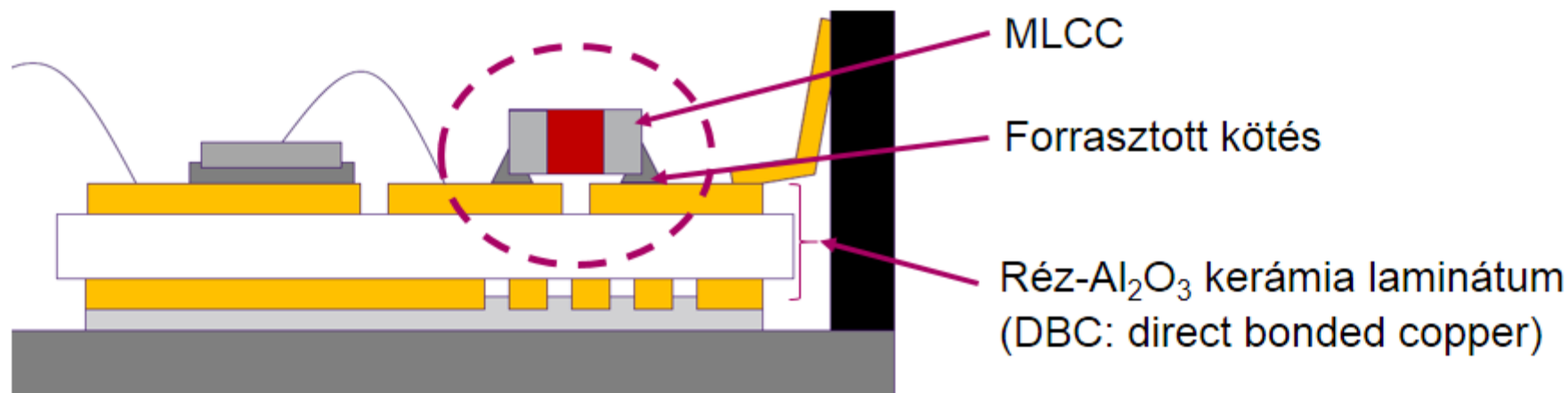
https://www.bosch-presse.de/pressportal/de/media/migrated_download/de/BRS_Broschuere_RZ_en.pdf

TÖBBRÉTEGŰ KERÁMIA KONDENZÁTOR (MLCC) FORRASZTÁSA

Többrétegű kerámia kondenzátor (MLCC) forrasztása

Passzív alkatrész környezetének funkciói

	Funkciók	Hibakritériumok
Alkatrész (MLCC)	C, R	C, R drift (pl. repedés miatt)
Forrasztás	Elektromos vezetés, mechanikai tartás	Ellenállás növekedés, letolási erő csökkenés (pl. repedés)
DBC réz	Elektromos vezetés	Vezetőképesség csökkenés
DBC kerámia	Elektromos szigetelés	Vezetőképesség növekedés

Többrétegű kerámia kondenzátor (MLCC) forrasztása

Stratégia I: Terhelés csökkentése

- ▶ Forrasztásra ható ciklikus mechanikai terhelés az alkatrész és a szubsztrát közötti hőtágulási különbségből adódik. Lehetőségeink:
  - ▶ Alapanyag (CTE) változtatás
  - ▶ Geometriai változtatás (pl. réz mintázat)

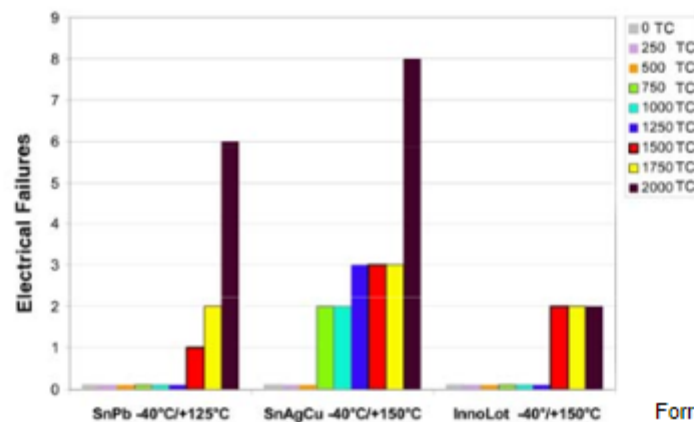
Többrétegű kerámia kondenzátor (MLCC) forrasztása

Stratégia II: Terhelhetőség növelése

- ▶ A alkatrész-forrasztás-szubsztrát rendszert egyben kell vizsgálni!
- ▶ Magas termomechanikai ellenállóképességű forrasztanyag választása
  - ▶ Hibakritérium a termékvalidáció alatt: repedés mérése

Alloy	Melting temperature [°C]	Powder type and particle size in [µm]			Density [g/m³]	Recommended for		Remark
		3 [25 – 45]	4 [20 – 38]	5 [15 – 25]		PCB	ceramic circuits	
Lead-free, SnAg based								
InnoRel Innolot® SnAg3.5Cu0.7Ni0.125Sb1.5Bi3	206 – 218	+	+	0	7,5	+		superior reliability high field operating temperatures
InnoRel HT1 SnAg2.5Cu0.5In2KM ²⁾	206 – 218	+	0	0	7,4		+	superior reliability high field operating temperatures

Forrás:
https://www.heraeus.com/media/media/het/doc_het/products_and_solutions_het_documents/solder_materials_docs/Brochure_Automotive_and_Industrial.pdf

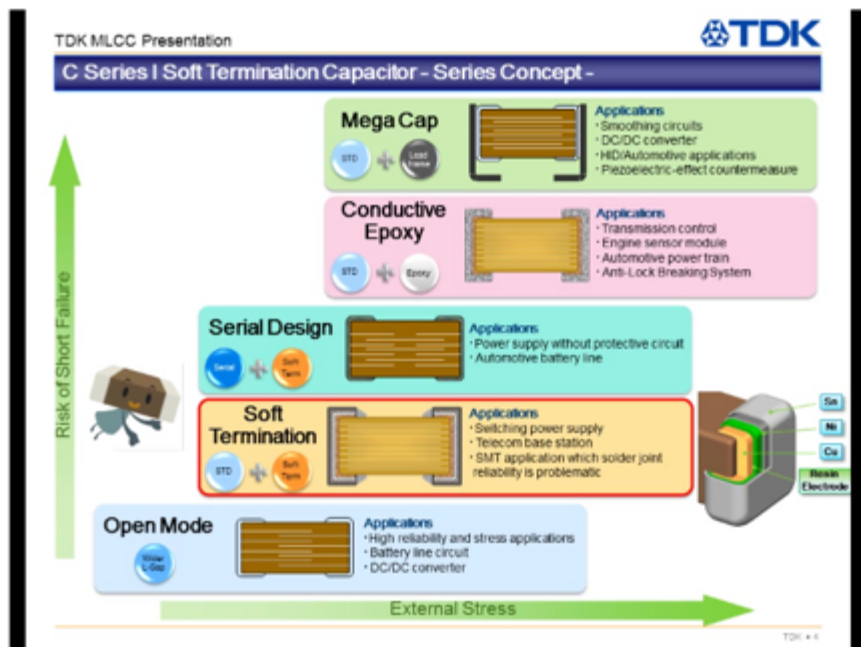

Forrás:
http://www.circuitinsight.com/pdf/development_lead_free_alloy_ipc.pdf

Többrétegű kerámia kondenzátor (MLCC) forrasztása

Stratégia II: Terhelhetőség növelése

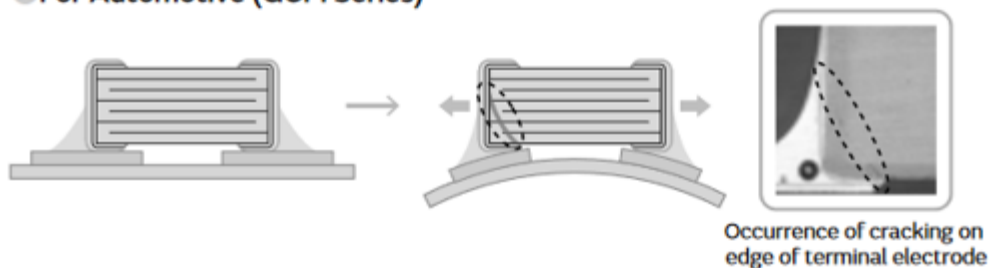
► Növelt élettartamú alkatrésztípusok használata

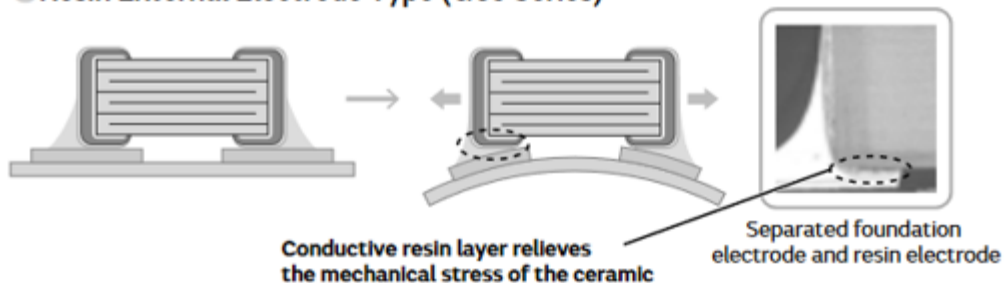
Forrás:

<https://product.tdk.com/info/en/products/capacitor/ceramic/mlcc/technote/tpo/tpo00005.html>

● For Automotive (GCM Series)

● Resin External Electrode Type (GCJ Series)

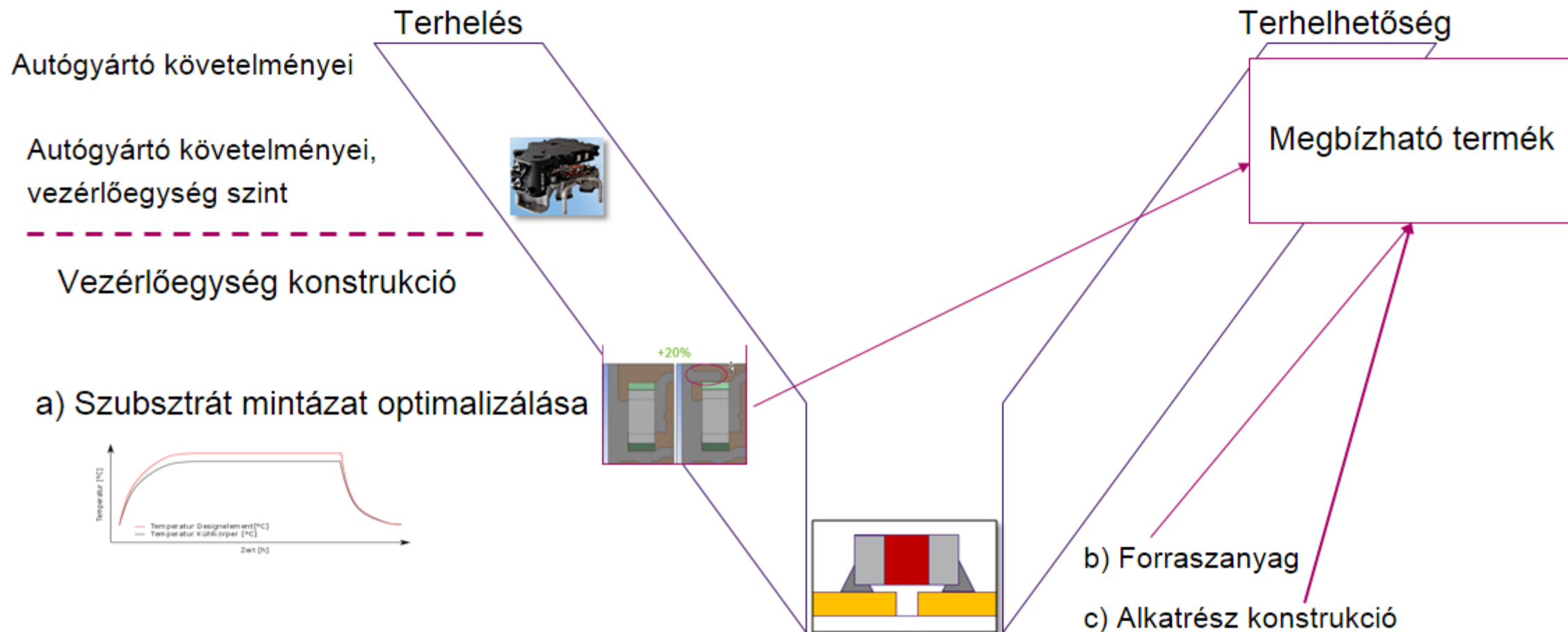

Forrás:

<https://www.murata.com/~media/webrenewal/support/library/catalog/products/capacitor/mlcc/c03e.ashx>

Többrétegű kerámia kondenzátor (MLCC) forrasztása

Megbízhatóság növelésének lehetőségei - összefoglalás

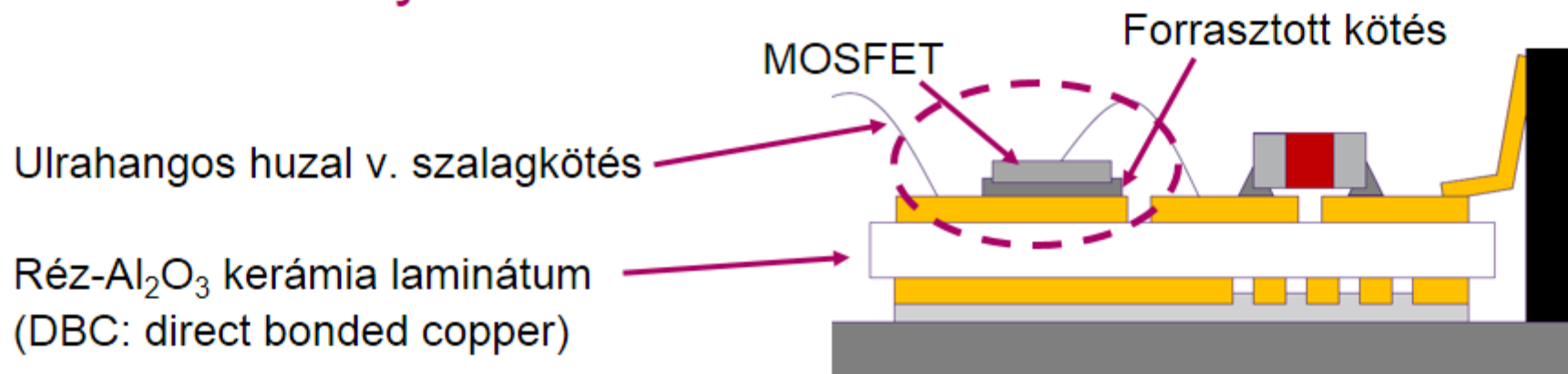

MOSFET FORRASZTÁSA

MOSFET forrasztása

Aktív alkatrész környezetének funkciói

	Funkciók	Hibakritériumok
Alkatrész (MOSFET)	Tranzisztor	(nem kritikus)
Forrasztás	Elektromos vezetés, mechanikai tartás, hővezetés	Ellenállás növekedés, letolási erő csökkenés (pl. repedés), komplex termikus ellenállás növekedése (Z_{th} drift)
Huzal v. szalag (Al)	Elektromos vezetés	„Ellenállás növekedés” = lift-off
DBC réz	Elektromos vezetés	Vezetőképesség csökkenés
DBC kerámia	Elektromos szigetelés	Vezetőképesség növekedés

MOSFET forrasztása

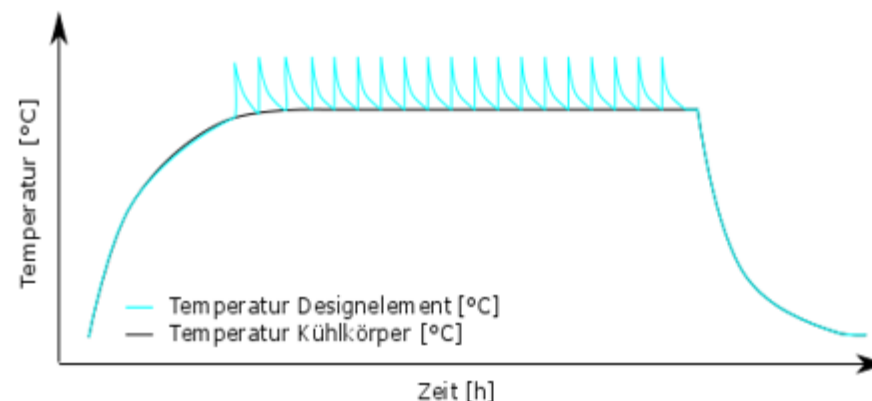
A forrasztott kötés élettartam-modelljének érvényessége

► Hagyományosan a forrasztott kötés élettartam-modelljeinek az érvényességi köre:

- Termomechanikus terhelés,
  - alacsony ciklusszámmal (teszt: ~1000-3000, field: ~10000),
  - magas hőmérséklet-emelkedéssel (teszt: ~165-190K, field: ~80-160K).
- Hibakritérium: repedés megjelenése / kiterjedése

► **Probléma:** a konkrét MOSFET-nél

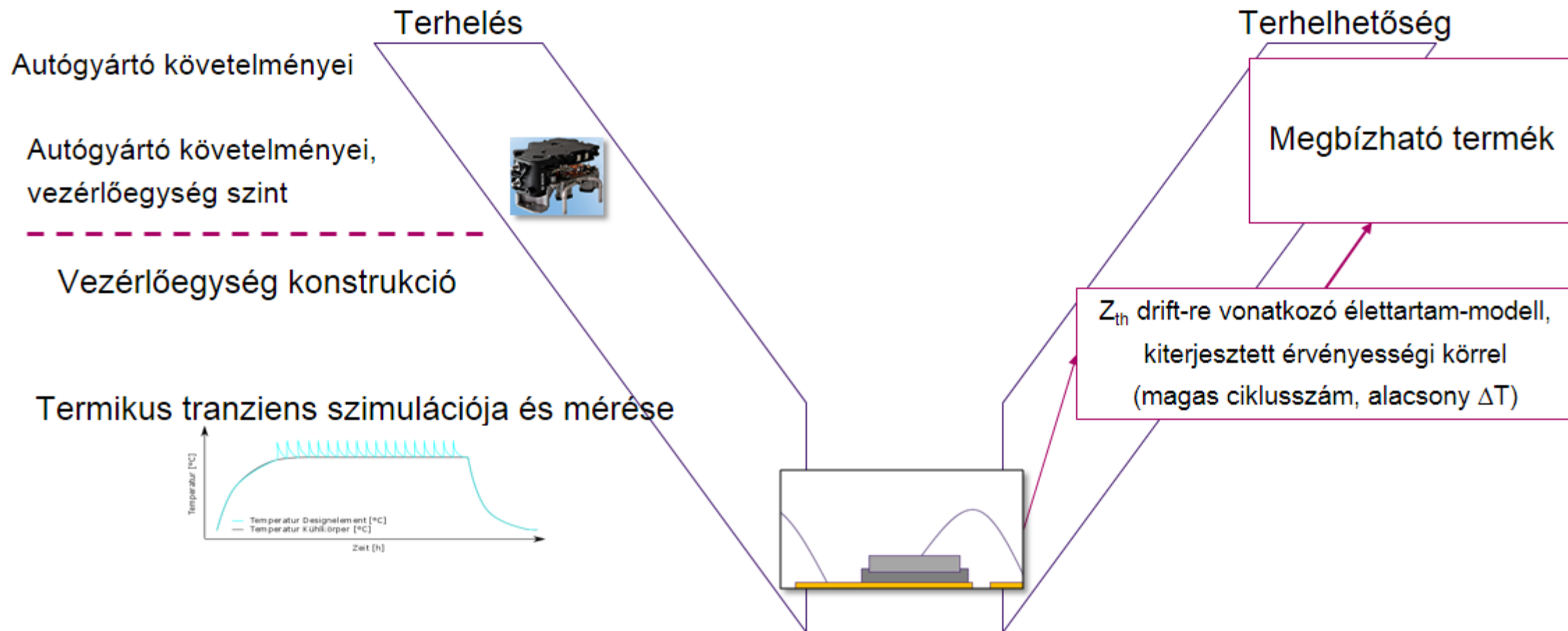
- Terhelés:
  - Nagyon magas ciklusszám (~100.000-1.000.000)
  - alacsony hőmérséklet-emelkedéssel (~5K)
- Hibakritérium: Z_{th} drift

Az élettartam-modell érvényességi határait ki kell terjeszteni!

MOSFET forrasztása

Megbízhatóság újraértékelése (revalidáció)

ÖSSZEFOGLALÁS

Az e-mobilitás szereléstechológiai kihívásai

Összefoglalás

- ▶ A terhelések és az elektronikus vezérlőegységek/modulok funkciójának rendszerszintű megváltozása miatt újra kell értékelni a megszokott technológiák megbízhatóságát, és szükség esetén javítani kell azokat.
- ▶ DE! A tapasztalat az, hogy a szereléstechológia megbízhatósági szempontú optimalizálása nem elegendő.
  - ▶ Egyéb, akár konstrukcióbeli változtatásokat is be kell vetni

- ▶ A technológia fejlesztőjének ismernie kell a V-modellben rejlő lehetőségeket:
  - belső terheléelosztás lehetősége,
  - Terhelhetőség javításának különböző szintjei
  - ...

Köszönöm a figyelmet!